

Yangi O`zbekistonda Ta`lim Va Ishlab Chiqarishni O`Zaro Bog`Liqlikda Tashkil Etishda Demografik Omillarning Tutgan O`Rni

Kamolova Sabina Anvarjon qizi

Navoiy Davlat pedagogika instituti Magistratura bo`limi pedagogika faoliyat turlari bo`yicha mutaxassisligi 1-bosqich talabasi

Annontatsiya: Ushbu maqolada yangilanayotgan O`zbekistonda fan va ta`lim rivojlanishi uchun ta`lim va ishlab chiqarish o`rtasida bog`lanishga ta`sir etuvchi demografik omillar haqida batafsil yoritib berilgan va muhim ahamiyatlari to`g`risida fikr yuritilgan.

Kalit so`zlar: Ta`lim, tarbiya, demografik omillar, professional ta`lim, innovatsiyalar, pedagogik texnologiya.

Bugungi kunda O`zbekistonimizni dunyoning ilm –fan rivojlangan ilgo`r mamlakatlar qatoriga olib chiqishdek yuksak maqsad asosida har bir sohada yangidan –yangi innovatsiyalar olib kirilib asta – sekinlik bilan eski va o`z mahsuldorligini va samarasini yo`qotgan texnologiyalar va metodlardan voz kechib kelinmoqda. Bu yangilanish faqatgina ta`lim sohasida emas balki ishlab chiqarish,raqamli texnologiyalarda va fan va texnikada ham o`z kuchini ko`rsatib kelmoqda, bularning barchasida innovatsiyalarni olib kirish insoniyatga bir qator yengilliklarni va aql bovar qilmas darajada kashfiyotlarni o`ylab topishga zamin yaratadi.

Demografik omillar bu insoniyatning o`shishi ya`ni tug`ilish va o`limning balansining o`zgarishi, oshib borishi yoki pasayishi hisoblanadi. Sotsiologik jihatdan Demografiya mamlakatning faqatgina iqtisodiyotiga ta`sir etibgina qolmay u ilm-fan taraqqiyotiga ham ta`sir etadi. Mamlakatimiz aholisining oshishi ta`lim tizimi oldiga ham bir qator qo`shimcha vazifalarni yaratadi. Yosh avlodning vaqtini samarali tartibda shakllantirish,ularga ta`lim- tarbiya berish uchun ta`lim muassasalariga yani maktabgacha va maktab ta`limiga jalb qilish ularni savodini chiqarish, chekka hududlarda ham zamonaviy pedagogik texnologiyalar va axborot texnologiyalari bilan jihozlangan maktablar sonini oshirish bugungi kunning eng muhim vazifalaridan biridir.

Hozirgi kunda maktablarimizda ta`lim Finlandiya maktab ta`limi tajribasi asosida tashkil etilishi va xususiy va nodavlat maktablarini tashkil etilishi davlat va xususiy maktablar o`rtasida sog`lom raqobat shakllanishiga sabab bo`lishi bilan bir qatorda o`quvchilarni maktab ta`limiga jalb qilishda bir qancha imkoniyatlarni yaratib keladi. Ixtisoslashtirilgan maktablarda ta`lim olish esa ma`lum fanlarni chuqur o`zlashtirib o`quvchilarimiz Xalqaro Fan Olimpiadalarda yetakchi o`rinlarni egallashlariga imkonoyat yaratadi, chunki psixologik jihatdan olib qaraganda ham inson o`z qobiliyatini o`sha yo`nalish bo`yicha rivojlantirsa, o`sha sohani gullab yashnashiga katta hissa qo`shadi. Shu o`rinda professional ta`lim ham ayni damdagi demografik o`shish jarayonida yoshlarni kasb-hunarga o`rgatish va ularni ma`lum bir sohaga yo`naltirish o`z-o`zini ish bilan ta`minlash uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

Oliy ta'lim bosqichida hozirda o'quvchi yoshlarimiz uchun bir qator Davlat va nodavlat Oliygoahlari tashkil etilib va bu bilan bir qatorda chet eldagi nufusli universitetlarni O'zbekistondagi filiallari tashkil etilishi ularning oliy ma'lumot olishiga bir qancha imkoniyatlar yaratilmoqda bu esa mamlakatimiz bo'ylab maktablarni o'z kasbining mutaxassislari bilan ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. 1999 yilga kelib O'zbekiston Respublikasi aholisi 24 milliondan oshib ketdi. Aholining 50%igacha yaqinini 18 yoshgacha bo'lganlar tashkil etadi. Shundan 9.6 mln.ni 16 yoshgacha tashkil qiladi. Ushbu keltirilgan statistik ma'lumotlardan ko'rinib turibdiki, yoshlar bilan bog'liq bo'lgan masalalar jamiyat hayotida naqadar jiddiy va dolzarbdir

Oliy ma'lumotga ega kadrlar sonining oshishi maktablarda faqatgina eng intiluvchan, eng bilimdon, kasbiy va shaxsiy fazilatlariga ega kreativ o'z ustida izlanuvchan o'qituvchilar o'rtasida sog'lom raqobat bo'lib shu fazilatlariga mansub o'qituvchilargina yosh avlodga ta'lim – tarbiya berishga ma'qul deb topiladi, bu esa ta'lim sifatini oshirishga eng katta omil bo'lib xizmat qiladi. Hozirgi kunda respublikamizda 30 milliondan ortiq aholi mavjud ekan bunda yoshlarning, agar biz yoshlarning 15-17 yoshdan 25 yoshgacha oladigan bo'lsak, salmog'i kattadir. Hozirda amalga oshirilayotgan ijtimoiy islohotlar doirasida yoshlarning ta'lim-tarbiyasi orqali erishiladigan ijtimoiy istiqboli eng avvalo ijtimoiy ishlab chiqarishdagi mehnat faolligini ta'minlash orqali ularning ehtiyojlarini va manfaatlarini qondirib borish darajasiga bog'liqdir. yoshlarning kasb tanlash, ish joylariga ega bo'lish, ishlab chiqarishning intensiv ravishda rivojlanishi va yuksak texnologik takomillashuvi jarayonida ko'p jihatdan ta'lim tizimining sifat darajasiga bog'liq. Bu jihatdan yoshlar esa sotsiologiyasi bilan yaqindan aloqadadir.

Demak, mamlakatimizning ayni damda taraqqiy etgan mamlakatlar qatoridan o'rin olishi uchun aholi ta'limini jadallashtirish va uning samaradorligini oshirish maqsadi ham ilg'or pedagogik tadbirlarda, texnologiyalardan keng foydalanishni talab etmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Karimov I. A. O'zbekiston: milliy istiqloq, iqtisod, siyosat, mafkura.
2. G'. Yo'ldoshev Ta'lim yangilanish yo'lida.
3. Mustaqil O'zbekiston: ijtimoiy – siyosiy va ma'naviy – ma'rifiy hayot M. To'tasinov.
4. Султонова С. Х. СИНТАКСИЧЕСКИЕ КОНСТРУКЦИИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО //O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIIY TADQIQOTLAR JURNALI. – 2023. – Т. 2. – №. 15. – С. 769-775.
5. Ханазарова С., Султонова С. Х. МОТИВАЦИЯ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА //SUSTAINABILITY OF EDUCATION, SOCIO-ECONOMIC SCIENCE THEORY. – 2023. – Т. 1. – №. 10. – С. 8-12.
6. Султонова С. Х., Насириддинова М. М. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРАКТИКЕ ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО (НА ПРИМЕРЕ ОНЛАЙН-ДОСКИ) //Новости образования: исследование в XXI веке. – 2023. – Т. 1. – №. 9. – С. 1346-1352.
7. Султонова С. Х. КОММУНИКАТИВНЫЕ АСПЕКТЫ В МЕТОДИКЕ ПРЕПОДАВАНИИ РКИ В ШКОЛАХ УЗБЕКИСТАНА //International journal of conference series on education and social sciences (Online). – 2022. – Т. 2. – №. 3.
8. Султонова С. Х. УЧЕБНО-РЕЧЕВАЯ СИТУАЦИЯ ПРИ ОБУЧЕНИИ РУССКОМУ ЯЗЫКУ УЗБЕКСКИХ УЧАЩИХСЯ ЭЛЕМЕНТАРНОГО И БАЗОВОГО УРОВНЕЙ //Русское слово в международном образовательном пространстве: история и современность. – 2021. – С. 437.
9. Султонова С. Х. ОБУЧЕНИЕ НАУЧНЫМ ТЕРМИНАМ НА ЗАНЯТИЯХ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ //Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities. – 2023. – Т. 11. – №. 1. – С. 777-784.

10. KARIMOVA U., SAYYORA S. Роль языка в процессе перевода //3rd Eurasian Conference on Language and Social Sciences. – 2018. – С. 68.
11. Носирова З., Султонова С. Х. ПРИВЕТСТВИЕ И ПРОЩАНИЕ В РУССКОМ И КОРЕЙСКОМ РЕЧЕВОМ ЭТИКЕТЕ //MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH. – 2023. – Т. 2. – №. 23. – С. 4-12.
12. Султонова С. Х. Русский язык в Узбекистане: вчера и сегодня //Гуманитарный трактат. – 2018. – №. 25. – С. 8-10.
13. Kubayeva M. B. IMPLEMENTATION OF VISUAL-DIDACTIC GAMES IN ECOLOGICAL EDUCATION OF STUDENTS OF PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS //CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PHILOLOGICAL SCIENCES. – 2022. – Т. 3. – №. 01. – С. 1-4.
14. Kubaeva M. B. Q. THE USE OF VISUAL TECHNOLOGIES OF EDUCATION IN ECOLOGICAL EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN AS A PEDAGOGICAL PROBLEM //CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PEDAGOGICS. – 2021. – Т. 2. – №. 06. – С. 6-10.
15. Gafurova G. Developing productive skills assessment tasks //Журнал иностранных языков и лингвистики. – 2020. – Т. 1. – №. 1. – С. 34-38.
16. Bakhtiyorovna G. G. EQUIVALENCE AND PRAGMATIC ASPECTS OF TRANSLATION OF JOURNALISTIC TEXTS //European journal of literature and linguistics. – 2023. – №. 1. – С. 24-29.
17. Gafurova G. POETIC STRUCTURES IN A STORY “BORSA KELMAS DARVOZASI” BY SAID AKHMAD //Журнал иностранных языков и лингвистики. – 2021. – Т. 2. – №. 3.